

ББК 91.9:33

Володимир БІЛЕЦЬКИЙ,

доктор технічних наук, професор

Донецького національного технічного університету

Іван МАНЕЦЬ,

кандидат технічних наук, старший науковий працівник, завідувач відділу інформації НДІ гірничої механіки

ім. М.М.Федорова

БІБЛІОГРАФІЧНА ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА

СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ТЕРМІНОСИСТЕМИ

У ГІРНИЦТВІ

Актуальні проблеми сучасного термінотворення у гірничій справі і науці вже були висвітлені нами у ряді статей останніх років (2001-2005 рр.). Разом з тим, питання джерельної бази української терміносистеми у гірництві були розкриті недостатньо повно, що і обумовило необхідність цієї публікації.

Автори протягом 1995-2005 рр. виконали ряд цільових проектів спрямованих на узагальнення досвіду в галузі гірничої термінології і створення сучасних галузевих перекладних, тлумачних та енциклопедичних словників.

В результаті бібліографічні джерела сучасної української термінологічної системи в гірництві можна класифікувати на такі групи.

I. Давні джерела (літописи, словники, історична література). Зокрема:

1. Прокопович Ф. *Філософські твори. т.2. (Розділи “Про корисні копалини...”, “Про камені та гему”)* – К.: Наукова думка. – 1980. – 550 с.
2. *Лексикон славенороський Памви Беринди (Надруковано видання 1627 р. фотомеханічним способом).* – К.: Видавництво Академії наук України, - 1961. – 272 с.
3. *Універсали українських гетьманів від Івана Виговського до Івана Самойловича (1657-1687).* – Київ-Львів: НТШ. – 2004. – 1086 с.
4. *Універсали Івана Мазепи (1687-1709).* – Київ-Львів: НТШ. – 2002. – 780 с.

II. Спеціалізовані видання з гірництва та дотичних галузей (монографії, енциклопедії, посібники і підручники, наукові і науково-технічні статті різних років, ДСТУ тощо).

Зокрема, в цій групі нами використано:

1. Грядущий Б.А. *Размышления о становлении и развитии угольной промышленности.* - Донецьк: Східний видавничий дім, 2002. - 84 с.
2. Бекиров Т.М., Шаталов А.Т. *Сбор и подготовка к транспорту природных газов.* - М.: Недра, 1986. - 261 с. 11. Боровая М.С., Нехамкина Л.Г. *Лаборант нефтяной и газовой лаборатории.* - Справочное пособие. - 2-е изд., перераб. и доп. - М.: Недра, 1990. - 317с. 16.
3. Волков М.М., Михеев А.Л., Конев К.А. *Справочник работника газовой промышленности.* - 2-е изд., перераб. и доп. - М.: Недра, 1989. - 286 с.
4. Воскресенский П.И. *Техника лабораторных работ.* - Изд. 8-е стереотипное. - М.: Химия, 1967. - 552 с.
5. *Горная энциклопедия:* - В 5-ти т. / Под ред. Е.А.Козловского. - М.: Советская энциклопедия, 1984. - Т.1. - 560 с., 1985. - Т.2. - 575 с., 1987. - Т.3. - 592 с., 1989. - Т.4. - 623 с., 1991 - Т.5. - 541 с.
6. *Минералогическая энциклопедия (под редакцией К.Фрея).* – Ленинград: Недра. – 1985. – 512 с.
7. *Martin Lynch. Mining in World History.* – Reaktion Books. – 2004. – 356 p.
8. *Bayer D. Das Lehrbergwerk der TU Bergakademie Freiberg.* – Freiberg, 2001. – 144 S.
9. *Brovender Yu., Gayko G. Ancient mines in east Ukraine / Materiały szkoły eksploatacji podziemnej 2003.* - Krakow: IGSME PAN, 2003 – S.609-616.
10. *Gregory C.E. A Concise History of Mining.* – New York-Oxford-Paris-Frankfurt: Pergamon Press, 2000. – 285 p.
11. *Hanik M. Wieliczka. Seven Centuries of Polish Salt.* – Warsaw: Interpress Publishers, 1988. – 234 p.
12. *Heuchler E. Album für Freunde des Bergbaues.* – Essen: Gluckauf, 1993.-46 s.
13. *Mikos T. Metodyka kompleksowej rewitalizacji, adaptacji i rewaloryzacji zabytkowych obiektów podziemnych z wykorzystaniem technik gorniczych.* – Krakow: AGH, 2005.- 348 s.
14. *Rybar P. a col. Historia banického vysokego skolstva na uzemi Slovenska.* – Kosici: Fakulta banictva a geotechnologij TV i Kosiciach, 2000. – 144 s.
15. *Wild H.W. Schau- und Besucherbergwerke in Europa.* – Bode, 1996. – 332 s.
16. *The World book Encyclopedia.* – Chicago-London-Sydney-Toronto. V. 1-22. – 1997.
17. *Georgii Agricolae. De Re Metallica libri XII.* – Basileae: Froben. – 1556. – 590 s. *Georgius Agricola. Vom Bergkwerck XII Bücher.* – Basel: Froben. – 1557. – 486 s. *Georgius Agricola. De Re Metallica / Edited by Herbert Clark Hoover and Lou Henry Hoover.* – New York: Dover Publications. – 1950. *Агрикола Г. О горном деле и металлургии в двенадцати книгах: Пер.с лат.* - М.: Недра, 1986. – 294 с. *Agricola Jerzy. O gornictwie i hutnictwie.* – Jelenia Gora: Muzeum Karkonoskie. – 2000 – 528 s.
18. *Bergbautechnik und Aufbereitung.* - Berlin: VEB, - 1985. - 427 S.
19. *Бизов В.ф., Паранько І.С. Основи динамічної та прикладної геології: Т.1 - Кр. Піг: Мінерал, 2000. – 205 с.*
20. *Бизов В.ф., Паранько І.С. Основи динамічної та прикладної геології: Т.2 - Кр. Піг: Мінерал, 2000. – 137 с.*
21. *Бизов В.Ф., Трощенко В.М. Кристалографія і петрографія. Т. 3. – Кр. Піг: Мінерал, 2000. – 121 с.*
22. *Бизов В.Ф. Основи технології гірничого виробництва: Т.4. - Кр. Піг: Мінерал, 2000. – 247 с.*
23. *Бизов В.Ф. Основи технології гірничого виробництва: Т.5. - Кр. Піг: Мінерал, 2000. – 270 с.*

24. Лидин Г.Д., Воронина Л.Д., Каплунов Д.Р. и др. Горное дело. Терминологический словарь. - 4-е изд., перераб. и доп. - М.: Недра, 1990. - 694 с.
25. Горное дело. Энциклопедический справочник. Стационарное электромеханическое оборудование. Электроснабжение шахт. - М.: Госгортехиздат, 1960. - Т.8. - 748 с.
26. Белозерцев В.М., Новак А.І. Технологія підземних гірничих робіт у запитаннях і відповідях. - К.: НМК ВО, 1990. - 156 с.
27. ДСТУ 3472-96. Вугілля буре, кам'яне та антрацит. Класифікація. - К.: Держстандарт України, 1997. - 6 с.
28. Сергеев П.В., Білецький В.С. Селективна флокуляція вугілля. - Донецьк: ДонДТУ, УКЦентр, Східний видавничий дім - 1999, 136 с.
29. Нікітін І.М., Сергеев П.В., Білецький В.С. Селективна флокуляція вугільних шламів латексами. - Донецьк: Східний видавничий дім. - 2001. - 152 с.
30. Білецький В.С., Сергеев П.В., Папушин Ю.Л. Теорія і практика селективної масляної агрегації вугілля. - Донецьк: Грань, 1996, 264 с.
31. Гайко Г.І. Історія гірництва на землях України // Исторические и футурологические аспекты развития горного дела. Сб. науч. трудов / Под общ. ред. Г.И. Гайко. - Алчевск: ДонГТУ, 2005. - С. 8-18.
32. Peele R. Mining engineers' handbook. New York: 1927. - 2523 p.
33. Вяхирев Д.А., Шушунова А.Ф. Руководство по газовой хроматографии. - М.: Высш. шк., 1975. - 105 с. 29.
34. Дорогуцзов С., Федорищева А. Техногенно-экологическая безопасность урбанизированных территорий Украины // Экономика Украины. - 2000. - № 5. - С.11-13. 31.
35. Маринов Н.А., Пасека И.П. Трускавецкие минеральные воды. Москва: Недра, 1978.
36. Смирнов В.О., Білецький В.С. Проектування збагачувальних фабрик (посібник). - Донецьк: Східний видавничий дім, 2002. - 296 с.
37. Самилін В., Білецький В. Спеціальні методи збагачення корисних копалин (курс лекцій). - Донецьк: Східний видавничий дім, 2003. - 116 с.
38. Білецький В.С., Смирнов В.О. Технологія збагачення корисних копалин (посібник). - Донецьк: Східний видавничий дім, 2004. - 272 с.
39. Правила безпеки у вугільній промисловості: Збірник інструкцій. - К.: ВВО "Основа", 1996. - Т.1 - 425с.; Т.2 - 415 с. 34.
40. Каратаев Ю.П., Ширковский А.И. Добыча, транспорт и подземное хранение газа. - М.: Недра, 1984. - 487 с. 48.
41. Манец И.Г., Снегирев Ю.Д., Паршинцев В.П. Техническое обслуживание и ремонт шахтных стволов. - 2-е изд., перераб. и доп. - М.: Недра, 1987. - 327 с. 65.
42. Атлас "Геологія і корисні копалини України". - К.: Інститут геологічних наук НАН України, УІЦПТ "Геос-XXI століття". - 2001. - 168 с.
43. Правила безпеки у вугільних шахтах. - К.: ВВО "Основа", 2001. - 495 с.
44. Способы и средства создания безопасности и здоровых условий труда в угольных шахтах: Материалы Первой международной конференции "Экологический кризис - проблема социальная. Пути ее решения";. - Макеевка-Донбасс, ДРО МАНЭБ, 2001. -211с.
45. Техногенные последствия ликвидации шахт. - Донецьк: Донбасс, 2004.
46. Лазаренко Є.К., Винар О.М. Мінералогічний словник. К.: Наукова думка. - 1975. - 774 с.
47. Шпак О.Г. Нафта й нафтопродукти. К.: Ясон-К. - 2000. - 368 с.
48. Международный толковый словарь по петрологии углей, Москва: Наука. -1965. - 266 с.
49. Смирнов В.О., Білецький В.С. Фізичні та хімічні основи виробництва. Навчальний посібник. - Донецьк: Східний видавничий дім, - 2005. - 148 с.
50. Смирнов В.О., Білецький В.С. Гравітаційні процеси збагачення корисних копалин. Навчальний посібник. - Донецьк: Східний видавничий дім, - 2005. - 300 с.

51. Білецький В.С., Смирнов В.О. Переробка і якість корисних копалин (курс лекцій). – Донецьк: Східний видавничий дім, 2005. – 324 с.
52. Білецький В.С., Гайко Г.І. Хронологія гірництва в країнах світу. – Донецьк: Донецьке відділення НТШ, “Редакція гірничої енциклопедії”, УКЦентр, 2006. – 224 с.
53. Благородные и редкие металлы//Сб. информационных материалов Третьей Международной конференции «БРМ-2000». Донецк-Святогорск, 19-22 сентября 2000 г. – Донецк. – 2000. – 462 с.
54. Жемчужников Ю.А., Гинзбург А.И. Основы петрологии углей. – Москва: Изд-во АН СССР. – 1960. 400 с.
55. Coal preparation. - Litterton: Society for mining, metallurgy and exploration. – 1991. – 1131 p.
56. Бедрань Н.Г., Скоробогатова Л.М. Переработка и качество полезных ископаемых. Москва: Недра, 1986. - 272 с.
57. Петрографические типы углей СССР, 1975.
58. Петрография углей СССР, 1982.
59. Миронов К.В. Справочник геолога-угольщика. – Москва: Недра, - 1991. – 363 с.
60. Самоцветы СССР. – Москва: Недра, - 1984. – 335 с.
61. Аллисон А., Палмер Д. Геология. – Москва: Мир, - 1984. – 568 с.
62. Справочник по обогащению углей. Москва: Недра, 1984. - 614 с.
63. Самылин Н.А., Золотко А.А., Починок В.В. Отсадка. Москва: Недра, 1976. - 320 с.
64. Андрюшкин С.П. Обогащение углей. Москва: Недра, 1975. - 384.
65. Акунов В.И. Струйные мельницы. Москва: Машиностроение, 1967. - 262 с.
66. Польшкин И.С. Обогащение руд и россыпей редких металлов. Москва: Недра, 1967. - 616 с.
67. Надмолекулярная организация, структура и свойства угля / Саранчук В.И., Айруни А.Т., Ковалев К.Е. - К: Наукова думка, 1988. - 192 с.
68. Павлишин В.І., Матковський О.І., Довгий С.О. – Генезис мінералів: Підручник. – К.: Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2003. – 672 с.
69. Олександр Кононець. Розвиток природничих і технічних знань в Україні (від найдавніших часів до XVI ст.) // Праці Наукового Товариства ім. Шевченка. Т. IV Студії з поля історії української науки і техніки. – Львів. – 2000. – С. 19- 38.
70. Горный журнал – колекція з 1900 по 2005 р.
71. Глюкауф – колекція з 1960 по 2005 р.
72. ДСТУ 3268-95. Конвеєри шахтні скребкові. Терміни та визначення. К.: Держстандарт. 11 с.
73. ДСТУ 2552-94. Руди залізні та марганцеві. Види та властивості продукції. Терміни та визначення. К.: Держстандарт. 27 с.
74. ДСТУ 2810-94. Сировина нерудна чорної металургії. Терміни та визначення. К.: Держстандарт. 21 с.
75. ДСТУ 3269-95. Комплекси і агрегати вугледобувні. Терміни та визначення. К.: Держстандарт. 8 с.
76. ДСТУ 3253-95. Комбайни вугледобувні. Терміни та визначення. К.: Держстандарт. 11 с.
77. ДСТУ 3217-95. Кріплення для лав. Терміни та визначення. К.: Держстандарт. 16 с.
78. ДСТУ 3181-95. Установки бурильні шахтні. Терміни та визначення. К.: Держстандарт. 8 с.
79. ДСТУ 3437-96. Нафтопродукти. Терміни та визначення. К.: Держстандарт.

III. Мовознавчі видання, в т.ч. і спеціальні (перекладні і тлумачні словники, методологічні матеріали).

Ця група представлена такими основними виданнями:

1. *Англо-русский физический словарь / Под ред. Д.М. Толстого. - М.: Сов. энциклопедия, 1972. - 848 с.*
2. *Англо-русский химико-технологический словарь / Под ред. В.В. Михайлова. - 4-е изд. перераб. и доп. - М.: Сов. энциклопедия, 1964. - 736 с.*
3. *Англо-русский экологический словарь / Г.Н.Акжигитов, И.И.Мазур, Г.Я. Маттиас и др. - М.: Рус. яз., 2000. - 608 с.*
4. *Англо-український словник інженерного довідника. - Львів: Львівська політехніка, 2000. - 398 с.*
5. *Англо-українсько-російський словник з хімії: У 2-х т. /Уклад.: М.Ю. Корнілов, О.І. Білодід, С.І. Кисельова, Н.О. Давидова. - К.: Либідь, Т.1. 1994. - 328 с.*
6. *Англо-українсько-російський словник з інформатики, програмування, обчислювальної техніки / Уклад.: А.Б. Бартків, О.Я. Гринчишин, Я.Т. Гринчишин. - К.: Вища школа, 1995. - 445 с.*
7. *Антоненко-Давидович Б.Д. Як ми говоримо. - К.: Видавничий дім "KM Academia";, 1994. - 254 с. 13. Паньков В.В. Краткий русско-английский геоэкологический словарь // Сб. науч. тр. - Геоэкология урбанизированных территорий / Под ред. В.В.Панькова, С.М.Орлова. - М.: ЦПГ, 1996. - С. 125-152.*
8. *Терминологический словарь по маркшейдерскому делу (под ред. А.Н.Омельченко). - Москва: Недра, - 1987. - 190 с.*
9. *Большой англо-русский словарь (под ред. И.Р.Гальперина). Москва: Советская энциклопедия, - 1972. - 822 с.*
10. *Краткий топографо-геодезический словарь. Москва: Недра, - 1979. - 312 с.*
11. *Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і головн. ред. В.Т.Бусол. - К.; Ірпень: ВТФ "Перун";, 2002. - 1440 с.*
12. *Войналович О., Моргонюк В. Російсько-український словник наукової і технічної мови (термінологія процесових понять). - К.: Вирій, Стакер. - 1997. - 256 с. 18. Гірничий словник / Під ред. В.Г.Ільюшенко. - Донецьк: Академія гірничих наук, 1995. - 160 с.*
13. *Гірничий енциклопедичний словник / За загальн. ред. В.С.Білецького. - Донецьк: Східний видавничий дім, 2001. - Т.1 - 512 с.*
14. *Гірничий енциклопедичний словник / За загальн. ред. В.С.Білецького. - Донецьк: Східний видавничий дім, 2002. - Т.2 - 512 с.*
15. *Гірничий енциклопедичний словник / За загальн. ред. В.С.Білецького. - Донецьк: Східний видавничий дім, 2004. - Т.3 - 752 с.*
16. *Гнатишена І.М, Кияк Т.Р. Словник інтернаціональних терміоелементів грецького та латинського походження у сучасній термінології. - К.: Видавничий дім "KM Academia";, 1996. - 103с.*
17. *Головащук С.Т. Українське літературне слововживання: Словник-довідник. - К.: Вища шк., 1995. - 319 с.*
18. *Гольдберг А.С. Англо-русский словарь по энергетике и защите окружающей среды. - М.: Руссо, 2001. - 776 с.*
19. *Жагулло О.М. Основные термины в области температурных измерений: Словарь-справочник / Под ред. А.Н. Гордова. - М.: Изд-во стандартов, 1992. - 94 с. 32.*
20. *Игнатъев Б.И., Юдин М.Ф. Англо-русский словарь по метрологии и технике точных измерений / Под ред. В.И.Кипаречко, Л.К. Исаева. - М.: Рус. яз., 1981. - 363 с. 35. Карачун В.П.*
21. *Орфографічний словник наукових і технічних термінів. - К.: Криниця, 1999. - 528 с.*
22. *Кедринский В.В. Англо-русский словарь по химии и переработке нефти. - Л.: Гостоптехиздат. Ленингр. отд., 1962. - 910 с.*
23. *Кияк Т., Іваницький Р. Прагматичні аспекти формування багатомовних тлумачних термінологічних словників // Науково-технічне слово, 1994. - № 1 (3). - С. 59-68.*
24. *Коваленко Е.Г. Англо-русский экологический словарь. - 3-е изд. - М.: Изд-во ЭТС, 2001. - 784с.*

25. Корнеева Т.В. Толковый словарь по метрологии, измерительной технике и управлению качеством. - М.: Рус. яз., 1990. - 464 с.
26. Короткий гірничий словник. - Дніпропетровськ - Київ: Дніпропетровський гірничий інститут, Інститут системних досліджень, 1993. - 212 с.
27. Крыжановская Л.В., Симоненко Л.А. Актуальные проблемы упорядочения научной терминологии. - К.: Наук. думка, 1987. -164с.
28. Манец І.Г., Коваль А.Н., Кирокасьян Г.И. Русско-украинский горнотехнический словарь. - Донецк, Донбасс, 2000. - 484 с.
29. Манец І.Г., Білецький В.С., Яценко Ю.П. Російсько-український словник із техногенної безпеки та екології/ За ред. Б.А.Грядущого. – Донецьк: Донбас, 2004. – 576 с.
30. КНД 50-011-93. Основні положення та порядок розробки стандартів на терміни та визначення.
31. Манец І.Г., Коваль А.М. Українсько-російський гірничотехнічний словник: У 2-х т. - Донецьк: Донбас, 2001. - Т.1. - 463 с., Т.2. - 544 с.
32. Моргонюк В. С. Зауваження щодо опрацювання державних стандартів з науково-технічної термінології / АН України, Ін-т проблем міцності. - К., 1993. - 32 с.
33. Мюллер В.К. Англо-русский словарь. - 22-е изд. - М.: Рус. яз.
34. Немецко-русский горнотехнический словарь / Сост. В.Бек. - С.-Петербург, 1890.
35. Немецко-русский горный словарь. - М.: Советская энциклопедия, 1966. - 1198 с.
36. Новий російсько-український словник-довідник / С.Я. Єрмоленко, В.І. Єрмоленко, К.В. Ленець, Л.О. Пустовіт. - К.: Довіра, 1996. - 797 с.
37. Ступин О.Б., Шевчук І.О., Швиндлерман С.П. Русско-украинский словарь по экологии и техногенной безопасности. - Донецьк: ДонНУ, 1999. - 160 с.
38. Ожегов С.И. Словарь русского языка. - М.: Рус. яз., 1986. - 797 с.
39. Орфографічний словник української мови / Під ред. С.І. Головащука, В.М. Русанівського. - К.: Наук. думка, 1975. - 856с.
40. Основные термины в области метрологии: Словарь-справочник / Под ред. Ю.В. Тарбеева. - М.: Изд-во стандартов, 1989. - 113 с.
41. Памятка по использованию русско-украинской терминологии. В помощь работнику нефтяной и газовой промышленности / Сост.: З.М. Вышиванюк, Б.А. Бабий, Л.И. Булах, Б.Н. Прокопиев и др. - Харьков, 1990. - 142 с.
42. Перхач В. Про засади відродження та розвитку української науково-технічної мови // Науково-технічне слово, 1993. - № 1 (2). - С. 85-96.
43. Перхач В., Іванків Б. Дія-діяння // Науково-технічне слово, 1995. - № 1 (4). - С. 88-118.
44. Перхач В., Іванків Б. Літери й фонемні - суперечності та відповідності // Науково-технічне слово, 1995. - № 1 (4). - С. 68-87.
45. Политехнический словарь / Под ред. И.И. Артоболевского. - М.: Сов. энциклопедия, 1976. - 608 с.
46. Пономарів О.Д. Фонемні Г та Г': Словник і коментар. - К.: Видавничий центр "Просвіта", 1997. - 40 с.
47. Пропозиції щодо вдосконалення української науково-технічної термінології: Додаток до ухвали першої Міжнар. наук. конф. "Проблеми укр. наук.-техн. термінології"; // Науково-технічне слово, 1993. - № 1(2). - С. 12-16.
48. Протасов В.Ф., Молчанов А.В. Словарь экологических терминов и понятий. -М.: Финансы и статистика, 1997. -160 с.
49. Рицар Б., Семенистий К., Кочан І. Російсько-український та українсько-російський словник з радіоелектроніки / Під ред. Б. Рицара. - Львів: Логос, 1995. - 608 с.
50. Російсько-український гірничий словник / Уклад.: О.А.Ковшуля, М.З.Гармаш, М.С.Зімбані. - К.: Вид-во АН УРСР, 1959. - 271 с.
51. Російсько-український геологічний словник. - К.: Вид-во АН України, 1969. - 271 с.
52. Російсько-український геологічний словник. - К.: Вид-во АН України, 1969. - 268 с.
53. Російсько-український науково-технічний словник / Під ред. В.Перкача. - Львів, 1997. - 456 с.

54. Російсько-український словник з механіки/ Уклад.: Я.М.Григоренко, П.М.Биховець, О.М.Биховець. - К.: Либідь, 1995. - 215 с.
55. Російсько-український словник наукової термінології/ Математика. Фізика. Техніка. Науки про Землю та Космос / В.В.Гейченко, В.М.Завірюха, О.О.Зеленюк та ін. - К.: Наук. думка, 1998. - 892 с.
56. Російсько-український гідрравлічний словник / Уклад.: Н. Лещій, С. Шнерх, О. Дацько. - Львів-Київ, 1995. - 156 с.
57. Російсько-український гідролого-екологічний словник /А.В. Яцин, О.Д. Антонов, М.В. Корбутяк - К.: Урожай, 1992. - 112 с.
58. Російсько-український математичний словник / Уклад.: В.Я. Карачун, О.О. Карачун, Г.Г. Гульчук. - К.: Вища шк., 1995. - 362 с.
59. Російсько-український нафтогазопромисловий словник: / Уклад.: В.С. Бойко, І.А. Васько, В.І. Грицишин та ін. -К.: Тов-во "Знання";, 1992. - 176 с.
60. Російсько-український словник з нарисної та прикладної геометрії, загального машинобудування, комп'ютерної графіки / Уклад.: В.В. Ванін, В.А. Герасимчук. - К.: Либідь, 1994. - 216 с.
61. Falla P.S. English-russian dictionary. – Clarendon press-Oxford. – 1992. – 1054 с.
62. Російсько-український словник наукової термінології. Біологія. Хімія. Медицина / С.П. Вассер, І.О. Дудка, В.І. Ермоленко та ін. - К.: Наук. думка, 1996. - 660 с.
63. Російсько-український словник фізичних термінів / Під ред. О.Б. Лисковича. - К.: Вища шк., 1994. - 311 с.
64. Російсько-український словник: У 3-х т. / Ред. кол. І.К. Білодід та ін. - К.: Гол. ред. УРЕ, 1987 - 1988. - Т. 1, 1987. - 848 с.; Т. 2, 1988. - 924 с.; Т. 3, 1988. - 832 с.
65. Російсько-український словник. К.: Видавництво Академії наук УРСР. – 1956. – 804 с.
66. Російсько-український тлумачний теплоенергетичний словник/ Під ред. Й.Мисака, М.Крука. - Львів, Львівська політехніка, 2001. - 412 с.
67. Російсько-український хімічний словник / Уклад.: Є.Ф.Некряч, Ю.Б.Назаренко, В.П.Чернецький. - Харків: Основа, 1990. - 192 с.
68. Російсько-українсько-англійський словник з газовимірювань, якості газу та метрології. - Харків, 1998. - 312с.
69. Русско-английский нефтепромышленный словарь / Под ред. Д.Е. Столярова. - М.: Рус. яз., 1982. - 431 с.
70. Русско-английский политехнический словарь / Под ред. Б.В. Кузнецова. - М.: Рус. яз., 1982. - 723с.
71. Русско-английский технический словарь / Сост. А.Е. Чернухин, А.В. Громов и др. - М.: Воен. Изд-во мин. обороны СССР, 1971. - 1026 с.
72. Русско-украинский химический словарь / Сост. Е.Ф.Некряч, Ю.П.Назаренко, В.П.Чернецкий и др. - 2-е изд. - Харьков: Основа, 1990. - 192 с.
73. Рыдник В.И., Воропаев Н.Д., Свириденко Э.А. Русско-англо-немецко-французский физический словарь. - М.: Рус. яз., 1989. - 391 с.
74. Сербенська О., Редько Ю., Федик О. Антисуржик. Вчимося ввічливо поводитись і правильно розмовляти / За заг. ред. О.Сербенської: Посібник. - Львів: Світ, 1994. - 152 с.
75. Словник труднощів української мови / Під ред. С.Я. Ермоленка. - К.: Рад. шк., 1989. - 336 с.
76. Словник української мови: У 11-ти т. / Ред. кол. І.К. Білодід та ін. - К.: Наук. думка, 1970-1980.
77. Современный немецко-русский словарь по горному делу и экологии горного производства / Под общ. ред. докт. техн. наук, профессора В.Е.Зайденварга. - М.: Руссо, 2003.
78. Спасский Г.И. Горный словарь. - М.: 1841-1843. - Ч. 1-3.
79. Становлення, удосконалення та впровадження вітчизняної гірничої термінології / В.С.Білецький, Ю.П.Яценко, А.П.Загнітко, І.Г.Манець// Сб. научн. тр.

- Национального горного университета. - Днепропетровск: РИК НГУ, 2003. - № 17. - Т.1. - С. 132 - 134.
80. Тези доповідей 1-ої Міжнародної наукової конференції "Проблеми української науково-технічної термінології"; - Львів: Атлас, 1992. - 236 с.
 81. Тези доповідей 4-ої Міжнародної наукової конференції "Проблеми української науково-технічної термінології"; - Львів: Львівська політехніка, 1996. - 270 с.
 82. Луговской Ю.М. Англо-русские термины по охране вод: Тетради новых терминов. - М., 1991. - № 176. - 173 с.
 83. Тлумачний гірничий словник / Під ред. В.С.Білецького. - Донецьк: ДонДТУ, 1998. - 446 с.
 84. Тлумачний російсько-українсько-англійський словник з екології. / Під ред. А.А.Рудника. - Харків, 2000. - 736 с.
 85. Тлумачний російсько-українсько-англійський словник з охорони праці, технічного нагляду, безпеки дорожнього руху та пожежної безпеки. - Харків, 1998. - 536 с.
 86. Тлумачний словник-довідник з автоматизації, телемеханізації та використання обчислювальної техніки для працівників газової промисловості. - Харків, 1997. - 536с.
 87. Гладун В.А. и др. Толковый горно-геологический словарь. - М.: Рус. яз., 1993. - 448 с.
 88. Словарь по электронике (английский, немецкий, французский, испанский, русский) / Под ред. И.А. Большина, Р.Г. Мириманова. - М.: Рус.яз., 1988.- 560 с.
 89. Український орфографічний словник. - Харків: Прапор, 1997. - 845 с.
 90. Український орфографічний словник /Під ред. проф. А.О. Свашенка. - Харків: Прапор, 1997. - 845 с.
 91. Український правопис. - 5-те вид., випр. і доп. - К.: Наук. думка, 1996. - 240 с.
 92. Українсько-російський словник / Під ред. В.С Ільїна. . - К.: Наук. думка, 1964. - 1064 с.
 93. Ухвала 3-ї Міжнародної наукової конференції "Проблеми української науково-технічної термінології"; // Науково-технічне слово, 1995. - № 1 (4). - С. 14-17.
 94. Новый русско-английский словарь по химии и химической технологии. – Москва-Минск-Киев: Технические словари. – 2000. – 926 с.
 95. Новий тлумачний словник української мови. – К.: Аконт. – тт.1-4. – 1998. – 3688 с.
 96. Józef Parchanski. Słownik górniczy. Katowice: Wiadomości Górnicze, - 1996. – 544.
 97. Leksykon Górniczy. Katowice: Śląsk, - 1989. – 400.
 98. Шевченко Л.Ю., Різун В.В., Лисенко Б.В. Сучасна українська мова: Довідник. - К.: Либідь, 1996. - 320с.
 99. Эйнер Ф.Ф., Саховалер А.Ю., Белкова С.Ю. Русско-англо-немецко-французский горный словарь. Основные термины / Под ред. А.Т.Айруни. - М.: Рус. яз., 1987. - 424 с.
 100. Ющук І.П. Практикум з правопису української мови. - К.: Освіта, 1997. - 254 с.
 101. Мала гірнича енциклопедія / Під ред. В.С.Білецького. - Донецьк: Донбас, 2004. - Т.1. - 640 с.
 102. Українсько-російський словник наукової термінології / Під ред. Л.О.Симоненка. - Київ-Ірпінь: ВТФ "Перун";, 2004. - 416 с.
 103. Горное дело. Терминологический словарь. - Москва: Недра, 1989. - 694 с.
 104. Словник української мови. Т. 1. - К: Наукова думка, 1970. - 800 с.
 105. Словник української мови. Т. 2. - К: Наукова думка, 1971. - 550 с.
 106. Словник української мови. Т. 3. - К: Наукова думка, 1972. - 744 с.
 107. Словник української мови. Т. 4. - К: Наукова думка, 1973. - 840 с.
 108. Словник української мови. Т. 5. - К: Наукова думка, 1974. - 840 с.
 109. Словник української мови. Т. 6. - К: Наукова думка, 1975. - 832 с.
 110. Словник української мови. Т. 7. - К: Наукова думка, 1976. - 723 с.
 111. Словник української мови. Т. 8. - К: Наукова думка, 1977. - 927 с.

112. *Словник української мови. Т. 9. - К: Наукова думка, 1978. - 916 с.*
113. *Словник української мови. Т. 10. - К: Наукова думка, 1979. - 658 с.*
114. *Словник української мови. Т. 11. - К: Наукова думка, 1980. - 699 с.*
115. *Вугілля. Збагачення. Терміни та визначення. Державний стандарт України. Проект. Виконавці: О.А.Кривченко, В.І.Полупан, З.А.Стеценко, І.Я.Ямко. Донецьк: Донвугі -1993.*
116. *Горное дело. Терминологический словарь. - Москва: Недра, 1981. - 694 с.*
117. *Довідник з нафтогазової справи/За заг. ред. В.С.Бойка, Р.М.Кондрата, Р.С.Яремійчука. - К.-Львів. - 1996. - 620 с.*
118. *Російсько-український нафтогазопромисловий словник/ Укладачі В.С.Бойко, І.А.Васько, В.І.Грицишин, Р.М.Кондрат, Т.А.Мартинюк та ін. - К.: Товариство «Знання». - 1992. - 176 с.*
119. *Кедринский В.В. Англо-русский словарь по химии и переработке нефти. - Москва: Изд-во «Русский язык». - 1975. - 767 с.*
120. *Голуб О.А. Українська номенклатура в неорганічній хімії. - К.: КДУ. - 1992. - 52 с.*
121. *Wörterbuch deutsch-russisch / von E.Daum und W.Schenk/ - Leipzig: VEB Verlag Enzyklopädie. - 1973. - 718 с.*
122. *Русско-английский словарь. - Москва: Русский язык, - 1989. - 764 с.*
123. *Англо-русский политехнический словарь. - Москва: Советская энциклопедия, - 1974. - 671 с.*
124. *Deutsch-ukrainisches Wörterbuch aktueller Lexik. K.:Ukrainische Welt. - 1994. - 290 s.*
125. *Rechtschreibung der deutschen Sprache. Mannheim-Leipzig-Wien-Zürich: Dudenverlag. - 1996.*
126. *Polytechnisches Wörterbuch. VEB. Verlag Technik Berlin. T. 1-2. 1984. S. 1755.*
127. *Russisch-deutsches Wörterbuch der Chemie und chemischen Technik. VEB. Verlag Technik Berlin. 1963. S. 831.*
128. *Medizin Russisch-Deutsch Wörterbuch. VEB. - 1983. - 508 S.*
129. *Немецко-русский математический словарь. - Москва: Русский язык, - 1980. - 558 с.*
130. *Grosses ökonomisches Wörterbuch. - Berlin: VEBLAG Die Wirtschaft, - 1983. - 574 S.*
131. *Немецко-русский геологический словарь. Москва: 1985. 784 с.*
132. *Большой немецко-русский словарь: в 2-х т. Москва: Русский язык. - 1980. 656 с.*
133. *Русско-англо-немецко-французский горный словарь. Москва: Русский язык. - 1980. - 420 с.*
134. *David Mc. Geary, Charles C. Plummer. Physical Geology. - WCB. Brown Publishres. - 1992. - 550 p.*

IV. Довідкова література загального змісту (енциклопедії, видання з фундаментальних наук, міжгалузеві довідники).

Зокрема, це:

1. *Большая советская энциклопедия: В 30-ти т. - М.: Сов. энциклопедия, 1969-1975. - Т.1. 12.*
2. *Брюханов А.В., Пустовалов Г.Е., Рыдник В.И. Толковый физический словарь. - М.: Рус. яз., 1988. - 232 с.*
3. *Ильшева А.Н. Учебное пособие по химии для старшеклассников и абитуриентов. - Петрозаводск: АО "КАРЭКО", 1996. - 184 с.*

4. Кремлевский П.П. Расходомеры и счетчики количества: Справочник. - 4-е изд., перераб. и доп. - Л.: Машиностроение. Ленингр. отд., 1989. - 701 с.
5. Кульский Л.А. Основы химии и технологии воды. - К.: Наук. думка, 1991. - 568 с.
6. Лурье А.А. Хроматографические материалы: Справочник. - М.: Химия, 1978. - 440 с.
7. Луцевич Д.Д., Березан О.В. Конспект-довідник з хімії: Посібник. - К.: Вища шк., 1997. - 240 с.
8. Середа І.П. Хімія: Основні закони і рівняння. - 4-те вид. - К.: Либідь, 1997. - 80 с.
9. Слета Л.А. Химия: Справочник. - Харьков: Фолио; Ростов-на-Дону: Феникс, 1997. - 496 с.
10. ДСТУ 2681-94. Метрологія. Терміни та визначення. К.: Держстандарт.
11. Словарь иностранных слов. - М.: Рус. яз., 1987. - 608 с.
12. Словник іншомовних слів / Під ред. акад. О.С.Мельничука. - К.: Гол. ред. УРЕ, 1985. - 966 с.
13. Толковый словарь по химии и химической технологии. Основные термины / Под ред. Ю.А. Лебедева. - М.: Рус. яз., 1987. - 528 с.
14. Указатель терминов и сокращений по охране окружающей среды на русском, английском и французском языках. - М., 1986. - 628с.
15. Каталог україномовних програмних засобів. Україномовне програмне забезпечення: Матеріали 4-ї та 5-ї Міжнародних науково-технічних конференцій "УкрСофт"; - Львів: СП "БаК";, 1995. - 264 с.
16. Физический энциклопедический словарь / Под ред. А.М. Прохорова. - М.: Сов. энциклопедия, 1984. - 944 с.
17. Химический энциклопедический словарь / Под ред. И.Л. Кнунянца. - М.: Сов. Энциклопедия, 1983. - 729 с.
18. Хомченко І.Г. Загальна хімія. - К.: Вища шк., 1993. - 424 с.
19. Чертов А.Г. Единицы физических величин. - М.: Высш. шк., 1977. - 288 с.
20. Чистяков В.С. Краткий справочник по теплотехническим измерениям. - М.: Энергоатомиздат, 1990. - 320 с.
21. Тлумачний термінологічний словник з хімічної кінетики. Укладачі Й.Опейда та О.Швайка. Донецьк: НАН України, 1995. - 264 с.
22. Український радянський енциклопедичний словник. Т 1. - К: Головна редакція УРЕ, 1986. - 752 с.
23. Український радянський енциклопедичний словник. Т 2. - К: Головна редакція УРЕ, 1987. - 736 с.
24. Український радянський енциклопедичний словник. Т 3. - К: Головна редакція УРЕ, 1987. - 736 с.
25. Географічна енциклопедія України. Т1. – К.: Українська радянська енциклопедія. – 1989. – 414 с.
26. Географічна енциклопедія України. Т2. – К.: Українська радянська енциклопедія. – 1990. – 480 с.
27. Географічна енциклопедія України. Т3. – К.: Українська енциклопедія. – 1993. – 480 с.
28. Російсько-український словник з хемії та хемічної технології. Укладачі М.Ганіткевич та А.Зелізний. - Львів: Львівська політехніка, 1993, 315 с.
29. Тлумачний термінологічний словник з органічної та фізико-органічної хімії. Укладачі Й.Опейда та О.Швайка. К.: Наукова думка, 1997, 532 с.
30. Енциклопедія українознавства (під ред. В.Кубійовича). Т.1-9 – К.:Глобус, 1993. – 400 с.
31. Тлумачний термінологічний словник з органічної та фізико-органічної хімії/ Укладачі Й.Опейда та О.Швайка. – К.: Наукова думка. – 1997. – 532 с.
32. Російсько-український математичний словник./ Укладачі – Ф.С.Гудименко, Й.Б.Погребиський, Г.Н.Сакович, М.А.Чайкоський. – К.: Видавництво АН України. – 1960. – 162 с.

33. *UKRAINE. A Concise Encyclopaedia. V.1 Edited by V.Kubijovyc. Toronto: University of Toronto Press. – 1970. – 1185 p.*
34. *UKRAINE. A Concise Encyclopaedia. V.2 Edited by V.Kubijovyc. Toronto: University of Toronto Press. – 1971. – 1394 p.*
35. *Четырехязычный энциклопедический словарь терминов по физической географии. – Москва: Советская энциклопедия. – 1980. – 703 с.*
36. *Энциклопедия эрлифтов / Папаяни Ф.А., Козыряцкий Л.Н., Пащенко В.С., Кононенко А.П. - Донецк-Москва: Информсвязьиздат, 1995. - 592 с.*
37. *Краткий политехнический словарь. – Москва: Государственное изд-во технической литературы. – 1956. – 1136 с.*
38. *Зенин А.А., Белоусова Н.В. Гидрохимический словарь. – Ленинград: Гидрометеиздат, - 1988. – 240 с.*
39. *Стан світу – 2000. – К.: Інтерсфера, 2000. – 285 с.*
40. *Минеральные ресурсы мира на начало 1998 г. Москва: Минерал, 1998.*

Звичайно, віднесення конкретного джерела до тієї, чи іншої групи відносно. Так, ряд видань можуть бути віднесені як до III, так і до IV груп. Але найбільшою на сьогодні все ж є III група. Великі потенційні можливості II групи ще далеко не використані, але порівняна малочисельність джерел цієї групи пояснюється власне самою концепцією сучасного національного термінотворення в гірництві, а саме випереджальною функцією фундаментальних термінологічних видань (словників, енциклопедій) над навчальною і науковою літературою. Певна дискутабельність такого підходу знімається наявними успішними прецедентами в українському термінотворчому процесі – як приклад тут доречно навести випереджальну місію “Енциклопедії кібернетики”. Власне такий спосіб термінотворення певною мірою обумовлений і історичними умовами розвитку української мови, зокрема її фахово-термінологічної частини.

Виконане узагальнення джерельної бази національної терміносистеми в гірничій галузі показує, що при створенні сучасних термінологічних видань використовується системний метод.

Разом з тим, ми будемо вдячні за доповнення та зауваження щодо класифікації джерельної бази термінотворення в гірництві, що дозволить більш повно використати наявну джерельну базу в наступних роботах.